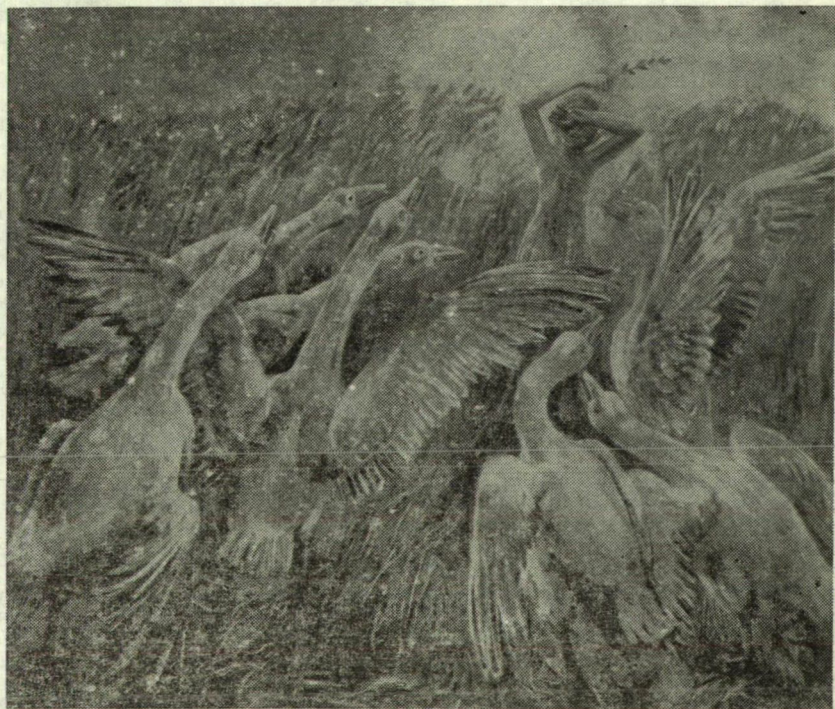

Mit vallanak Patay képei saját magáról és a világról? Arról a csodálkozásról beszélnek, amelyet a dolgok különös aspektusai keltenek, arról a feszültségről, amelyet a dolgok körültapintásának, tapasztalásának izgalma kelt, arról az erőfeszítésről, amelyet a dolgok és az élet, az idézőjelbe tett élet, az emberi sorsproblémák birtokbavétele követel. A dolgok, az emberek és tárgyak sajátos, belső látás diktálta arányokban és viszonylatokban jelennek meg a képeken: parányi birkózó emberpár óriásira nő, fenyegető méretű sziklafal előtt; a palánk, amelyre az idős asszony könyököl, repedéseivel és rajzolataival saját független életére hívja fel a figyelmet és ugyanakkor értelmezi az emberi lény életét is. Az arcképeken a leghalványabb vonások is felerősödnek, s a részletezésből születő összegezés fokozza, megsokszorozza az ábrázolt egyéniségéből eredő sugallatokat.

Patay boncolja, ízekre szedi a jelenségeket, hogy megismerje, ambivalens, többszörös jelentésük leghalványabb árnyalatait is. Festéstechnikájának, faktúrájának módozatait ez a követelmény alakította ki. A felületeket nem a főiskolán tanult naturalista anyagszerűségi elv szerint oldja meg, hanem a belső jelentést kutató, a többértelműséget felszínre hozó látás követelménye szerint. Így az emberi arcvonásai hasonulnak a fa évgyűrűihez, a szikla anyaga egy bizonyos szituációban egy leomló súlyos lepel anyagára emlékeztet, s valami modern metamorfózisban hasonló jegyeket visel a termőföld, mint a földműves.

A szemlélődés, a boncolgatás gyakran alakul bölcselkedéssé. Nemegyszer egészen nyilvánvaló a képek allegorikus tartalma, amely a sorskérdések, a gyermekkor és az öregség, a magány, a családi közösség, az emberi viszonylatok talányai körül csomósodik. Egyik legújabb képén, az 1965-ben festett „Élet” (Család) című nagyméretű kompozícióban foglalta össze a fiatal művész mindazt, amihez eddigi töprengései során eljutott: összesítés ez a kép, amely a kérdéset, a bizarrt, kétélút is elfogadva bizakodó, derűs és életigenlő.

KÖRNER ÉVA.

Patay László: *Ember és állat*